

ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP MÔN GIÁO DỤC HỌC Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM THEO TIẾP CẬN CHUẨN NGHỀ NGHIỆP GIÁO VIÊN TRUNG HỌC CƠ SỞ

ThS. CAO THỊ THU HẰNG*

Đánh giá kết quả học tập của sinh viên (SV) sư phạm là một mắt xích quan trọng của quá trình dạy học nói chung và dạy môn *Giáo dục học* (GDH) nói riêng nhằm góp phần hình thành năng lực giáo dục - một trong những năng lực sư phạm cần thiết ở mỗi giáo viên (GV). Việc đánh giá chính xác, đầy đủ, kịp thời sẽ giúp cán bộ quản lý, giảng viên, SV nhận thức được kết quả học tập, kết quả đào tạo (ĐT), từ đó có biện pháp điều chỉnh hợp lý nhằm đạt được mục tiêu đề ra. Quan điểm nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên (ĐTGV) là dạy học phải gắn với Chuẩn nghề nghiệp (CNN) của GV được coi là định hướng đúng đắn, cần thiết để gắn kết khả năng hợp tác giữa trường sư phạm và trường phổ thông, giữa ĐT và sử dụng.

1. Sự cần thiết của việc đánh giá kết quả học tập môn GDH gắn với CNN GV THCS

Năng lực giáo dục là một trong những năng lực nghề nghiệp được quy định trong CNN của GV THCS. Năng lực giáo dục của GV được hình thành là cả một quá trình rèn luyện từ nhiều KN tương ứng. Trong chương trình ĐT GV THCS, GDH là môn học nghề nghiệp giúp SV tích lũy kiến thức, kỹ năng (KN) nghề dạy học. Khi học tập môn học này, SV sẽ được rèn luyện các KN cần thiết để thực hiện nhiệm vụ dạy học, giáo dục học sinh (HS) THCS. Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn GDH của SV là khâu cuối cùng của quá trình học tập môn học, tuy nhiên, nó lại có tác dụng hình thành động cơ, ý thức học tập cho SV, tạo động lực cho SV nắm tri thức, rèn KN nghề nghiệp.

Hiện nay, phần lớn SV sư phạm trong quá trình học tập và sau khi tốt nghiệp thường chú trọng đến việc rèn KN dạy học (soạn bài, lên lớp, chấm chữa bài của HS,...) mà chưa quan tâm đúng mức rèn KN giáo dục để đáp ứng yêu cầu giáo dục HS THCS - đối tượng mà tâm, sinh lí có nhiều sự thay đổi dẫn đến nhiều trường hợp GV xử lí các tình huống giáo dục nhưng lại phản giáo dục, xây dựng và tổ chức một số hoạt động giáo dục ở trường THCS thiếu cơ

sở khoa học,... Trên thực tế, nhiều GV THCS được đánh giá rất cao về KN dạy học trong các đợt thi GV dạy giỏi nhưng KN xử lí tình huống sư phạm lại yếu, thiếu và lúng túng. Đặc biệt các GV trẻ mới ra trường hay bị mắc vào hạn chế này. Hơn nữa, lâu nay, việc dạy học, đánh giá kết quả học tập môn GDH của SV vẫn nặng về lí luận, miêu tả mà chưa coi trọng tới rèn luyện KN thực hành gắn với thực tiễn giáo dục ở trường THCS. Nhiều nội dung đánh giá chưa có những định hướng rõ rệt cho việc ĐT nghề, xa rời thực tế, chưa cập nhật thông tin về môi trường giáo dục, đối tượng giáo dục. Việc dạy, học của giảng viên và SV nặng về hình thức, chưa tạo động lực cho việc rèn luyện KN nghề trong SV.

Chất lượng ĐTGV THCS chỉ có thể kiểm soát khi hoạt động đánh giá được minh bạch, có đầy đủ căn cứ thực tiễn dựa trên yêu cầu, tiêu chí của CNN. Vì thế, việc đánh giá kết quả học tập các môn học trong chương trình ĐTGV THCS (trong đó có môn GDH) theo hướng gắn với CNN là một tất yếu góp phần nâng cao chất lượng ĐT GV nói chung và GV THCS nói riêng.

2. Hệ thống KN nghề nghiệp dùng để đánh giá kết quả học tập môn GDH của SV theo hướng gắn với CNN trong chương trình ĐT GV THCS

Theo *Từ điển tiếng Việt*, *chuẩn* được hiểu là "cái được chọn làm căn cứ để đối chiếu, để hướng theo đó mà làm cho đúng" (1) hoặc là cái được chọn làm mẫu để thể hiện một đơn vị đo lường. Cụ thể, chuẩn là những yêu cầu, tiêu chí (gọi chung là yêu cầu) tuân theo những nguyên tắc nhất định, được dùng để làm thước đo đánh giá hoạt động, công việc, sản phẩm của lĩnh vực nào đó. Đạt được những yêu cầu của chuẩn là đạt được mục tiêu mong muốn của chủ thể quản lí hoạt động, công việc, sản phẩm đó. Chuẩn có tác dụng định hướng và kiểm soát quá trình cũng như kết quả hoạt động. CNN GV THCS là hệ thống các yêu cầu cơ bản đối với GV trung học về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống;

* Trường Cao đẳng Hải Dương

năng lực chuyên môn, nghiệp vụ. ĐTGV THCS theo hướng gắn với CNN thì phải lấy hệ thống các yêu cầu cơ bản đối với GV trung học về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống; năng lực chuyên môn, nghiệp vụ làm cơ sở để thiết kế mục tiêu ĐT đồng thời cũng là căn cứ để kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của SV thông qua các môn học. Theo quy định CNN GV THCS, GV trung học phổ thông (2), các yêu cầu cần đạt theo chuẩn được xây dựng thành một hệ thống các tiêu chuẩn và tiêu chí trong đó bao gồm 6 tiêu chuẩn (về: phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống; năng lực tìm hiểu đối tượng và môi trường giáo dục; năng lực dạy học; năng lực giáo dục; năng lực hoạt động chính trị, xã hội; năng lực phát triển nghề nghiệp) và 25 tiêu chí tương ứng. Mỗi yêu cầu, tiêu chí sẽ tương ứng với một hoặc một số KN mà GV THCS phải đạt. Việc đạt được các KN đó ở các mức độ khác nhau sẽ hình thành năng lực nghề nghiệp của GV.

Trong chương trình ĐTGV THCS, GDH là môn khoa học cơ sở ngành, đồng thời là môn học nghiệp vụ đặc trưng rèn luyện KN giáo dục cho SV. Với quan điểm ĐT và đánh giá theo chuẩn KN nghề nghiệp, trên cơ sở dựa vào chuẩn, trong quá trình dạy học môn GDH, chúng tôi xây dựng hệ thống các KN cần đạt để tiến hành kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn học này ở SV theo hướng gắn với CNN GV THCS. Hệ thống các KN bao gồm: - Tìm hiểu khả năng, nhu cầu học tập, tình hình đạo đức và hoàn cảnh gia đình của HS; - Điều tra để đánh giá mức độ ảnh hưởng của nhà trường, gia đình, cộng đồng và các phương tiện truyền thông đến việc học tập và rèn luyện đạo đức của HS; - Lập kế hoạch dạy học năm học, bài học (giáo án) theo yêu cầu quy định; - Lựa chọn, vận dụng được một số phương pháp dạy học, phương tiện dạy học đặc thù của môn học theo hướng phát huy tính tích cực nhận thức của HS đã xác định trong kế hoạch bài học; - Khuyến khích HS mạnh dạn, tự tin không chỉ trả lời các câu hỏi của GV mà còn nêu thắc mắc và trình bày ý kiến của mình; - Xác định mục đích, nội dung kiểm tra, đánh giá và lựa chọn các phương pháp, hình thức kiểm tra, đánh giá phù hợp; - Khai thác được nội dung bài học, thực hiện liên hệ một cách hợp lý với thực tế cuộc sống để giáo dục tư tưởng, đạo đức cho HS; - Xây dựng kế hoạch các hoạt động giáo dục của lớp, trường và cộng đồng thể hiện mục tiêu, các hoạt động chính phù hợp với đối tượng giáo dục; - Tổ chức được một số hoạt động giáo dục

chủ yếu trong lớp, trường và một số hoạt động giáo dục trong cộng đồng theo kế hoạch đã xây dựng; - Vận dụng được các nguyên tắc, phương pháp, hình thức tổ chức giáo dục vào tình huống sư phạm cụ thể phù hợp với đối tượng và môi trường giáo dục; - Đánh giá kết quả rèn luyện đạo đức của HS theo quy định; - Phối hợp với cha mẹ HS thông qua hình thức hội nghị cha mẹ HS, liên lạc với gia đình và thăm gia đình HS nhằm hỗ trợ và giám sát việc học tập, rèn luyện của HS; - Tìm hiểu tình hình chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội ở địa phương nơi trường THCS đóng; - Phát hiện được một số vấn đề nảy sinh trong thực tiễn hoạt động nghề nghiệp, đề xuất được các giải pháp giải quyết.

Với hệ thống KN trên, việc lựa chọn hình thức kiểm tra, phương pháp đánh giá, sẽ là các bước cần thiết để xác định sự phù hợp giữa kết quả học tập môn GDH của SV với yêu cầu của chuẩn KN cần đạt.

3. Đánh giá kết quả học tập môn GDH của SV theo hướng gắn với CNN GV THCS

Bất kỳ một môn học nào, khi đánh giá kết quả học tập của người học phải đánh giá trên 3 nội dung: kiến thức; KN; thái độ. Theo quan điểm đánh giá kết quả học tập môn GDH theo hướng gắn với KN nghề, chúng tôi chỉ đề cập việc đánh giá KN cần đạt được ở SV sau khi học môn học này nhằm xác định mức độ đạt được của KN so với yêu cầu quy định của chuẩn KN nghề nghiệp GV THCS.

* **Hình thức đánh giá:** Có thể sử dụng một số hình thức đánh giá sau:

- **Đánh giá chẩn đoán** được thực hiện ở giai đoạn đầu của quá trình dạy học môn học, chương, bài học nhằm xác định trình độ ban đầu (điểm mạnh, yếu) ở SV. Từ đó thiết kế nội dung, lựa chọn phương pháp, hình thức dạy học phù hợp với trình độ của SV. Ví dụ: Trước khi dạy kiến thức về phương pháp trò chuyện (một trong những phương pháp nghiên cứu thực tiễn của giáo dục học), giảng viên yêu cầu SV nhập vai một GV THCS đến thăm gia đình một HS và tiến hành một buổi trò chuyện với cha, mẹ HS nhằm tìm hiểu hoàn cảnh gia đình cũng như tìm hiểu bản thân HS. Sau khi SV thực hiện yêu cầu, giảng viên sẽ đánh giá về KN trò chuyện của SV với gia đình HS, từ đó làm cơ sở để giảng viên tổ chức cho SV nghiên cứu về phương pháp trò chuyện, tận dụng, khuyến khích những KN đã làm tốt, điều chỉnh KN chưa đạt chuẩn khi thực hiện phương pháp này.

- **Đánh giá thường xuyên** được thực hiện trong

suốt quá trình dạy học môn học giúp cho giảng viên có thông tin về thực trạng KN đã có được ở SV, cũng như giúp cho SV tự đánh giá mình so với mục tiêu, yêu cầu để cố gắng tiến bộ hơn. Với hình thức đánh giá này, giảng viên có thể đánh giá KN xử lý tình huống sư phạm của SV, có thể xử lý tình huống sư phạm trong chính giờ học giáo dục học đang diễn ra. Ví dụ như tình huống: HS đi học muộn nhiều lần, không làm bài về nhà, nói hỗn với thầy cô giáo, nói chuyện riêng trong lớp...

- *Đánh giá tổng kết* được thực hiện ở cuối quá trình dạy học môn học với mục đích đưa ra những kết quả đánh giá tổng hợp về mức độ đạt được các KN ở SV sau một quá trình học tập. So sánh kết quả đó với chuẩn KN nghề nghiệp để ghi nhận những cố gắng, nỗ lực của SV đồng thời rút kinh nghiệm những hạn chế đã gặp phải trong học tập môn học. Ví dụ, sau khi học xong học phần: Hoạt động giáo dục ở trường THCS ta có thể đánh giá các KN xây dựng kế hoạch và tổ chức một buổi họp phụ huynh cuối năm học ở một lớp trong trường THCS hoặc đánh giá KN xây dựng kế hoạch chủ nhiệm lớp, KN đánh giá, xếp loại đạo đức cho HS THCS.

* **Phương pháp đánh giá:** Thay vì đánh giá kết quả học tập môn GDH của SV theo cách thông thường là đánh giá thông qua sử dụng các bài kiểm tra, thi tự luận hoặc trắc nghiệm thì nay, đánh giá kết quả học tập môn GDH theo hướng gắn với chuẩn KN nghề nghiệp sẽ sử dụng phương pháp đánh giá chủ yếu là các bài thực hành sắm vai, đòi hỏi sinh phải nhập vai GV THCS để giải quyết nhiệm vụ thực theo yêu cầu của bài tập. Sử dụng phương pháp đánh giá này sẽ giúp cho SV độc lập, tự thân vận động, tránh sự dựa dẫm, ỷ lại vào bạn học, vì thế kết quả học tập của SV sẽ được đánh giá khách quan giúp cho họ điều chỉnh hợp lí, kịp thời để học tập môn học tốt hơn. Ví dụ, yêu cầu SV thực hành việc tổ chức chương trình hội vui học tập, tổ chức một buổi sinh hoạt lớp, họp phụ huynh HS, tổ chức cuộc nói chuyện thuyết phục gia đình cho HS đi học... Để nghiệm thu và đánh giá KN của môn học một cách khách quan, khi sử dụng hình thức đánh giá tổng kết có thể mời các giảng viên bộ môn, GV THCS, hiệu trưởng hoặc hiệu phó trường THCS cùng tham gia đánh giá, rút kinh nghiệm để chất lượng dạy học môn GDH sẽ ngày càng đáp ứng yêu cầu chuẩn KN nghề nghiệp GV THCS. Tuy nhiên, thực hiện được việc này là khó khăn, đòi hỏi tinh thần trách nhiệm, sự quyết tâm cao không chỉ của giảng viên giảng

dạy bộ môn mà của cả sự phối hợp trong quản lí giữa trường sư phạm và trường THCS.

4. Một số điều cần chú ý khi đánh giá kết quả học tập môn GDH theo hướng gắn với chuẩn KN nghề nghiệp GV THCS: - Công khai chuẩn KN nghề nghiệp cần đạt về kết quả học tập của SV đối với môn GDH; - Công khai các mức độ đánh giá về chuẩn KN nghề nghiệp đối với môn GDH theo thang điểm để SV có động lực phấn đấu đồng thời là cơ sở để SV tự đánh giá bản thân và đánh giá lẫn nhau trong quá trình rèn luyện KN của môn GDH; - Tăng cường đánh giá kết quả học tập môn GDH gắn với thực tiễn giáo dục ở trường THCS, ví dụ: đánh giá việc tổ chức một tiết sinh hoạt ở một lớp học cụ thể trong trường THCS thông qua các đợt thực tập sư phạm; - Đánh giá KN thiết kế hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, lập kế hoạch chủ nhiệm lớp, thiết kế giáo án môn học, ra đề kiểm tra, xử lý tình huống dạy học, giáo dục; - Cải tiến hình thức kiểm tra, đánh giá theo hướng gắn với thực hành KN.

***

Chất lượng ĐT GV THCS chỉ có ý nghĩa khi việc dạy học nói chung và đánh giá kết quả học tập các môn học của SV nói riêng gắn với chuẩn. Việc đánh giá trên cơ sở chuẩn KN nghề nghiệp sẽ tạo sự tin tưởng, lòng quyết tâm và hứng thú trong học tập, rèn luyện KN nghề nghiệp ở SV trong nhà trường sư phạm hiện nay. □

(1) Hoàng Phê (chủ biên). *Từ điển tiếng Việt*. NXB Đà Nẵng, 2008.

(2) Bộ GD-ĐT. *Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học cơ sở, giáo viên trung học phổ thông* (theo Thông tư số 30/2009/TT-BGDĐT, ban hành ngày 22/10/2009).

Tài liệu tham khảo

1. Trần Thị Tuyết Oanh. *Đánh giá và đo lường kết quả học tập*. NXB Đại học sư phạm, H.2007.

2. Bộ GD-ĐT. *Hướng dẫn đánh giá, xếp loại giáo viên trung học* (theo Thông tư số 30/2009/TT-BGDĐT, ban hành ngày 22/10/2009).

SUMMARY

Training, assessing and evaluating professional skills of pedagogical students is considering to be an important aspect of programs training secondary teachers meeting professional standards. This article discusses some approaches to assessment and evaluation in students' learning Educational Science oriented to Secondary Teachers' skill standards.